

*Ģimenes veidošanas vērtībās balstītas
tikumiskās dzimumaudzināšanas veicināšana
Latvijas izglītības sistēmā*

Projekta kopsavilkums

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**

Holistiska dzimumaudzināšana
ģimenes veidošanas prātībai

Pētījumu finansē Atvērēšanas un noturības mehānisma projekts “Latvijas Universitātes iekšēja un ārēja konsolidācija” (Nr. 5.2.1.1.i.0/2/24/I/CFLA/007) granta projekta “Ģimenes veidošanas vērtībās balstītas tikumiskās dzimumaudzināšanas veicināšana Latvijas izglītības sistēmā” (Nr. LU-BA-PA-2024/1-0011) ietvaros.

Projekta kopsavilkums

Laikā no 2017. līdz 2024. gadam pēcdoktorantūras projektā un divos LZP projektos tika pētīta tikumiskā audzināšana (izpratne un vajadzības Latvijas izglītības sistēmā). Ņemot vērā vērtībās balstītu mācību materiālu trūkumu skolēnu dzimumaudzināšanai, kļuva nepieciešams padziļināti izpētīt saistību starp tikumisko audzināšanu un dzimumaudzināšanu ģimenes veidošanas pratības sekmēšanas kontekstā. Tāpēc 2024. gada rudenī Latvijas Universitātē tika uzsākts Atvērto Atvērtības un noturības mehānisma finansētais projekts “Ģimenes veidošanas vērtībās balstītas tikumiskās dzimumaudzināšanas veicināšana Latvijas izglītības sistēmā”.

Projekta mērķi bija izpētīt holistisko (integrēto) ģimenes veidošanas vērtībās balstīto dzimumaudzināšanu (SE4FF), analizējot tās izpratni un vajadzības Latvijas izglītības sistēmā un esošo mācību materiālu vērtību orientāciju šajā jomā, kā arī identificēt starptautiskās labās prakses piemērus kā pamatu mācību materiālu izveidei SE4FF veicināšanai. Pētījumā izmantots aptaujas dizains ar jauktām metodēm un veikta starptautiskās labās prakses salīdzinošā analīze SE4FF jomā.

Projektā tika analizētas jaunākās zinātniskās atziņas un apzinātas mūsdienīgas dzimumaudzināšanas pieejas ģimenes veidošanas pratības sekmēšanai. Tika izstrādāts projekta teorētiskais pamatojums un sniegts detalizēts SE4FF pieejas izklāsts. Kultūrvēsturiskā perspektīvā tika izvērtēta spēkā esošā Latvijas likumdošana attiecībā uz dzimumaudzināšanu, kā arī analizēti jaunākie pētījumi šajā jomā Latvijā. Projekta ietvaros tika izstrādāts pētniecisks instruments dokumentu izvērtēšanai no ģimenes veidošanas pratības perspektīvas, ar kuru tika analizēta 72 dzimumaudzināšanas mācību un informatīvo materiālu latviešu valodā vērtību orientācija. Tāpat tika izstrādāta un validēta anketa SE4FF izpratnes un vajadzību izpētei, to 2025. gada pavasarī aizpildīja 1198 vecāki un pedagogi. Projekta rezultātā latviešu valodā tika tulkotas un izdotas divas rokasgrāmatas vecākiem par pusaudžu attīstību un pornogrāfijas ietekmi, kā arī vadlīnijas skolotāju sagatavošanai SE4FF jomā. Noslēgumā tika izstrādāts rīcībspolitikas ieteikumu ziņojums, kurā sintezēti un apkopoti visi projekta rezultāti un secinājumi.

Projekta rezultāti prezentēti 7 zinātniskajās konferencēs (2 Latvijā un 5 ārzemēs) un atspoguļoti astoņos zinātniskajos rakstos (1 jau publicēts indeksētā zinātniskā žurnālā un 4 – konferenču rakstu krājumos, bet 3 sagatavoti vai iesniegti publicēšanai), vienā pētījuma ziņojumā, vienā datu kopā, septiņos konferenču materiālu kopsavilkumos un divās populārzinātniskajās prezentācijās. Visi šie materiāli ir pieejami bez maksas projekta mājas lapā <https://www.aretel.lv/ģimenespratiba/>.

Šis darbs bija iespējams, pateicoties kompetentai, aizrautīgai un saliedētai pētnieku un ekspertu komandai. Projektā darbojās četri vadošie pētnieki, trīs eksperti un trīs studenti, kuri sadarbojās ar plašu partneru tīklu Latvijā un ārzemēs (augstākās izglītības iestādes, zinātniskās institūcijas, nevalstiskās organizācijas, kas pārstāv ģimeņu un vecāku intereses, publiskās iestādes). Projekta vadītājs specializējās dzimumaudzināšanas izpētes jomā: 2025. gadā viņš ir ieguvis diplomu “Emocionālās dzimumaudzināšanas eksperts” (8 ECTS; Navarras Universitātē, Spānijā) un programmas “Dzimumaudzināšana pieaugušo atbildības kontekstā – TeenSTAR” instruktora sertifikātu (40 st.). Šobrīd līdz 2026. gada vasarai viņš apgūst maģistra līmeņa studiju kursu “Mācīsimies mīlēt” emocionālās dzimumaudzināšanas jomā (27 ECTS, Francisco de Vitoria Universitātē, Madride). Šo pētījuma virzienu plānots turpināt citu zinātnisko projektu ietvaros, sniedzot ieguldījumu ģimenes veidošanas pratības stiprināšanai, Latvijas cilvēkkapitāla attīstībai un veselīgas un uz zināšanām balstītas sabiedrības veidošanai.

Atslēgas vārdi: ģimenes vērtības, ģimenes veidošanas pratība, dzimumaudzināšana, tikumiskā audzināšana, skolas izglītība.

Projekta vadītājs: Manuels Hoakins Fernandess-Gonsaless, manuel.fernandezs@lu.lv